

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Drugostepena presuda od 8.VI 1963.

Vijeće: Zvone Rihtman, dr Dušan Arneri, dr Božidar Firšt

Pomorski agent - Vozarina u pomorskom prijevozu - Vozarina koju je ugovorio brodarev agent obvezuje broдача, pa broдар nema prava u teretnici naznačiti veću vozarinu od ugovorene - Tako više naznačena vozarina obvezuje korisnika prijevoza samo ako na nju pristane - Ne može se smatrati da je krcatelj prostim besprigovornim prihvatom teretnice pristao na povišenu vozarinu - Na ovaj način više plaćenu vozarinu krcatelj ima pravo tražiti natrag - Agent koji nije prigovorio pasivnoj legitimaciji odgovara za višak vozarine koju je vozar naplatio

Zaključnicom od 22.VIII 1962. tuženik agent ugovorio je u ime broдача prijevoz jednog automobila morem iz Rijeke u Cleveland uz vozarinu od 24 dolara po jedinici mjere. Tužitelj je izvršio ukrcaj i primio od broдача teretnicu, u kojoj je vozarina obračunata sa 25 dolara po jedinici mjere. Tužitelj je broдарu platio zahtijevanu vozarinu, pa tužbom traži od tuženika povrat razlike, koja iznosi Din. 9.000.-

Tuženik se odupire zahtjevu i tvrdi da je u zaključnici pogrešno naznačio vozarinu sa 24 dolara umjesto 25, a da je tužitelj, primivši od broдача teretnicu i plativši bez prigovora vozarinu u njoj naznačenu, ujedno pristao i na broдарevu tarifu, i tako novirao ugovor prije zaključen među parničnim strankama.

Prvostepeni sud je pobijanom presudom odbio tužitelja sa zahtjevom. U obrazloženju presude kaže se, da je tužitelj bez prigovora primio teretnicu prije nego što je ukrcaj bio izvršen, pa da je mogao spriječiti izvršenje ukrcaja ili zahtijevati iskrcaj, ako se nije smatrao vezanim uvjetima teretnice; da zaključenje posebnog ugovora o prijevozu morem nije obavezno; da postojanje posebnog ugovora ne sprečava broдача da u teretnicu unese drukčije uvjete nego što su ugovoreni; da se tužitelj, kad je već jednom primio teretnicu, ne može pozivati na uvjete koje ona ne sadrži. Ovo prvostepeni sud izvodi iz duha propisa čl.90 st.2 Zakona o ugovorima o iskorišćivanju pomorskih brođeva /ZUIPS/. Dosljedno izloženom shvaćanju u ovom sporu nije došlo do neosnovanog obogaćenja, pa stoga nema mjesta tužbi.

Tužitelj se žali protiv presude zbog pogrešne primjene materijalnog prava, te predlaže da ju žalbeni sud preinači i obveže tuženika na plaćanje troškova cjelokupnog postupka.

Drugostepeni sud je žalbu uvežio.

Prema nesporno utvrđenom činjeničnom stanju, među strankama je nastao spor zbog toga što je tužitelj na zahtjev

brodara platio za ugovoreni prijevoz višu vozarinu od one na koju se obvezao zaključnicom za prijevoz. Tužbom se potražuje upravo ta razlika. Tuženik, koji je potpisao zaključnicu za prijevoz kao brodarev agent, nije u parnici porekao vlastitu pasivnu legitimaciju. Tužitelj dakle može prema njemu upraviti zahtjev zbog kondikcije, premda je višu vozarinu platio neposredno brodaru a ne tuženiku.

S obzirom na pravnu prirodu tužbenog zahtjeva, osnovno pitanje na koje u sporu treba odgovoriti jest: da li je brodar ovlašten zahtijevao od tužitelja isplatu više vozarine od ugovorene, a zatim da li je besprigovornim prihvatom teretnice i isplatom u njoj naznačene vozarine došlo do noviranja uvjeta sadržanih u zaključnici. Žalbeni sud smatra da na oba pitanja treba odgovoriti negativno.

Zaključnicom za prijevoz od 27.IX 1962. zaključile su parnične stranke pomorski vozaški ugovor /čl.10 st.1 ZUPB/, kojim su uz ostale uvjete ugovorile i visinu vozarine /čl.76 st.1 ZUIPS/, uz koju se je tuženik obvezao izvršiti prijevoz. Sadržaj zaključnice obvezuje stranke, pa stoga brodar kao stranka iz ugovora nije ovlašten da naknadno jednostrano mijenja visinu ugovorne vozarine. Njegov zahtjev da mu naručitelj plati višu vozarinu stoga je u suprotnosti s ugovorom, dakle protupravan. Budući da mu je tužitelj unatoč tome isplatio ono na što tuženik nije imao prava, ovlašten je sada tužitelj da tužbom, zbog kondikcije, traži vraćanje plaćenog neduga.

Pravno je pogrešno mišljenje prvostepenog suda da postojanje zaključnice za prijevoz ne sprečava brodara da u teretnici naznači višu vozarinu od ugovorene. Takva praksa bila bi nedopustiva. Pri postojanju ugovora o prijevozu, u ovom slučaju pomorskog vozaškog ugovora, teretnica među ugovornim strankama tvori samo presumpciju o izvršenom ukrcaju i o stanju tereta u času ukrcaja, te nema utjecaja na klauzule ugovora na temelju kojeg je izdana. Zato unosi u teretnicu koji su u suprotnosti s postojećim ugovorom ne obvezuju drugu ugovornu stranu, osim ako je na promjenu pristala. Pogrešno se s tim u vezi prvostepeni sud poziva na čl.90 ZUIPB. Tim propisom reguliraju se odnosi što nastaju između brodara i primaoca tereta po teretnici, od koga je brodar ovlašten zahtijevati vozarinu i druga potreživanja u vezi s prijevozom tereta, ako su unesena u teretnicu ili nastala nakon njezina izdavanja. Pa ipak nije primalec tereta tim propisom spriječen ili čak prekludiran u pravu da od brodara zahtijeva povrat više naplaćenog iznosa vozarine, ako dokaže da je brodar po ugovoru imao pravo na manje.

Polazeći od izloženog treba negativno odgovoriti i na drugo postavljeno pitanje. Da li je jednostavnim, besprigovornim prihvatom teretnice, koja ne odgovara uvjetima ugovora, naručitelj izrazio svoju suglasnost s tako izvršenim primjenama - či-

njenično je pitanje na koje treba odgovoriti u svakom pojedinom slučaju na temelju ocjene svih okolnosti iz kojih se može opravdano zaključivati o pravoj volji stranačka. U tom pogledu ne razlikuju se principi pomorskog prava od općih principa ugovornog prava. U ovom spornom slučaju tužitelj je postupao neoprezno kad je ne samo primio teretnicu sa naznakom vozarine koja je bila viša od ugovorne, nego je tako povišenu vozarinu i platio. Ipak se ova činjenica može prije pripisati nepažnji nego drugima motivima. Ni jedna okolnost posla ne upućuje na to da bi naručitelj bio našao da je brodarev zahtjev za povišenje ugovorene vozarine opravdan, pa da bi dosljedno tome bio pristao da na svoju štetu izmijeni ugovor o vozarini. Naprotiv, okolnosti posla upućuju na to da je do isplate povišene vozarine došlo zbog prekida ili neznanja osobe, koja je u ime tužitelja preuzela teretnicu, a čija pažnja je bila usredotočena na izvršenje ukrocaja, tj. na ispunjenje ugovora. Tako je došlo do toga da je brodar, za kojega tuženik odgovara, naplatio razliku koja mu nije pripadala i koju mu tužitelj nije bio dužan platiti. Dužan je stoga da ju vrati.

Valjalo je prema tome pobijanu presudu, kao donesenu na temelju pogrešne primjene materijalnog prava, preinačiti, pa tužitelju dosuditi i troškove cjelokupnog postupka.

Z.R.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Drugostepena presuda od 9.VIII 1963.

Vijeće: Ivo Bešker, Zvone Rihtman, Oskar Franić

Prevoz kamionom - Odnosi između kupca i prodavaoca nisu odlučni za stranke iz prijevoznog ugovora - Primaoc iz prijevoznog ugovora koji primi robu od vozara i potpiše prijevoznicu u kojoj je navedena klauzula da primaoc plaća troškove prijevoza, dužan je te troškove platiti, bez obzira što prema kupoprodajnom ugovoru nije obavezan primiti robu - Nije opravdan prigovor primaoca da nije znao da ne mora robu primiti, jer da je nadležni službenik u odnosno vrijeme bio odsutan

Tužitelj-vozar tuži primaoca radi isplate vozarine. Tuženik prigovara da mu je tužitelj dostavio neku količinu olova koju on uopće nije naručio, pa da ju je stavio svom pošiljaocu na raspolaganje. Prijevoz je naručilo poduzeće koje mu je dostavilo robu, pa da to poduzeće mora platiti vozarinu. Na ove tuženikove navode tužitelj odgovara da je u prijevoznici bilo navedeno da robu plaća primaoc, te da je sam primaoc tu prijevoznicu potpisao. Prvostepeni sud je udovoljio tužbenom zahtjevu. Protiv te presude tužitelj je uložio žalbu. Drugostepeni sud je žalbu odbio iz slijedećih razloga: